

Aan de leden van de Vaste commissie voor Binnenlandse Zaken
Tweede Kamer der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

Datum 20-11-2018
Ons kenmerk 2018/JN/MV/091
Onderwerp AO Energiebesparing / Energieprestatie Gebouwen (28 november 2018)

Geachte leden van de vaste commissie voor Binnenlandse Zaken,

Op 28 november staat het AO Energiebesparing/Energieprestatie Gebouwen op de Kameragenda. FME, dat ruim 2.200 bedrijven vertegenwoordigt in de technologische industrie, is teleurgesteld over het gebrek aan aandacht voor energiebesparing in relatie tot de Nederlandse energietransitie. We laten in Nederland kansen rondom energiebesparing liggen. Zelfs de Tweede Kamer loopt achter op het gebied van energiebesparing. Immers, de Tweede Kamer is nog altijd niet volledig voorzien van LED-verlichting. Daarom heeft FME alvast een LED-lampje gestuurd naar alle leden van de Kamercommissie Binnenlandse Zaken. Conform de motie Van der Lee/Mulder dient namelijk zowel het bedrijfsleven als de overheid meer werk te maken van LED-verlichting in al haar gebouwen. Met het bijgesloten LED-lampje helpen we de overheid alvast met de uitvoering van deze motie.

Ook missen we bij het Klimaatakkoord aandacht voor energiebesparing. Zo wordt energiebesparing slechts drie keer vermeld in het deelakkoord van de klimaattafel gebouwde omgeving. Bovendien wordt in het deelakkoord daarbij alleen gesproken over isolatie. Dit terwijl er een veel breder scala aan energiebesparende technieken mogelijk is, die relatief goedkoop zijn en maximaal bijdragen aan het terugdringen van het energieverbruik. We zullen daarom in deze brief de meest kostenefficiënte energiebesparende technieken in de gebouwde omgeving toelichten, namelijk:

1. Energiebesparing via LED-verlichting
2. Energiebesparing via waterzijdig inregelen
3. Energiebesparing via slimme klimaatinstallaties

1. Energiebesparing via LED-verlichting

Er wordt ten onrechte gedacht dat Nederland al volledig is overgegaan op LED-verlichting. Naar schatting maakt slechts 10%¹ van de Nederlandse markt gebruik van LED-verlichting. Dit terwijl een volledige inzet van LED-verlichting evenveel stroom kan besparen als 3 miljoen huishoudens per jaar verbruiken, wat gelijk staat aan een CO₂-reductie van 3,1 Mton² in de gebouwde omgeving. LED-verlichting is daarnaast een kosteneffectieve maatregel. Volledig overgaan op LED-verlichting kan ons namelijk honderden miljoenen euro's besparen!

Als vastgoedeigenaar en infrastructuurbeheerder dient de overheid het goede voorbeeld te geven rondom LED-verlichting. We steunen daarom de motie Van der Lee/Mulder die naast bedrijven ook de overheid aanzet om LED-verlichting³ toe te passen. Hoe de overheid zich verder committeert aan

¹ <https://www.fedet.nl/wp-content/uploads/2018/04/2018-03-28-Fedet-Position-Papers.pdf>

² https://www.fedet.nl/wp-content/uploads/2018/07/NLA_Infographic.pdf

³ FME merkt op dat toegepaste LED-verlichting dient te voldoen aan de Europese eco-design regels.

deze motie blijft voorsnog onduidelijk. Daarom pleiten we voor de uitwerking van actieplan LED-verlichting Overheid waarin concrete doelstellingen staan vastgelegd.

FME vraagt uw Kamer om een roadmap LED-verlichting Overheid te ontwikkelen, gespecificeerd op de terreinen Rijksvastgoed, maatschappelijk vastgoed en openbare verlichting en hieraan concrete acties te verbinden, inclusief tijdsplanning.

2. Energiebesparing via waterzijdig inregelen

Een goed ingeregelde klimaatinstallatie, zoals een verwarming, draagt bij aan een gezond binnenklimaat met zo min mogelijk energieverbruik. Door installaties goed in te regelen kan het energieverbruik met 25-30% dalen.⁴ Het goed inregelen van klimaatinstallaties gebeurt tot op heden gebrekkig. Als voorbeeld: een klimaatinstallatie van een schoolgebouw wordt vaak alleen bij aanschaf afgestemd op het energiegebruik. Zo wordt de verwarming op feestdagen in het aanschafjaar ingeregeld. Dit terwijl de exacte dag van feestdagen ieder jaar verschillend is. Hierdoor komt het voor dat een verwarming op volle toeren draait, terwijl niemand in het gebouw aanwezig is.

Al in 2016 stelt ECN dat ongeveer 70% van de klimaatinstallaties in utiliteitsgebouwen niet optimaal functioneert.⁵ Dit terwijl de terugverdientijd van waterzijdig inregelen (: het optimaal regelen van warmwatertoevoer in radiatoren) minder dan 1 jaar is. Wij zijn daarom voorstander van het opnemen van waterzijdig inregelen in het activiteitenbesluit van de Wet Milieubeheer. Ondanks dat het Rijksvastgoedbedrijf en woningcorporaties niet geïmmiteerd zijn tot de Wet Milieubeheer, geldt ook voor deze partijen dat zij via waterzijdig inregelen grote hoeveelheden energie kunnen besparen. Klimaatinstallaties worden jaarlijks gecontroleerd. Het waterzijdig inregelen van installaties kan makkelijk meegenomen worden in de jaarlijkse controle.

FME vraagt uw Kamer om afspraken te maken met het Rijksvastgoedbedrijf en woningcorporaties zodat deze partijen worden verplicht om waterzijdig inregelen onderdeel te laten zijn bij de jaarlijkse controle van klimaatinstallaties.

3. Energiebesparing via slimme klimaatinstallaties

Huiseigenaren kunnen met slimme klimaatinstallaties zorgen voor enorme energiebesparing in de gebouwde omgeving. Digitalisering en sensoren zorgen ervoor dat klimaatinstallaties in huizen worden gemonitord, dat gegevens worden opgeslagen in de cloud en dat verbruik wordt gevisualiseerd en aangestuurd. Hierdoor kan een woning gemakkelijk gemonitord worden, waardoor huiseigenaren een beter inzicht krijgen op welke manier zij energie kunnen besparen. Sensortechnologie speelt in de gebouwde omgeving verder een rol bij ventilatiesystemen waarbij via sensoren gericht geventileerd kan worden. Dergelijke systemen leveren al snel een energiebesparing van 20 procent op. Ook verlichting kan tegenwoordig connected zijn.

Toch laten huiseigenaren kansen rondom energiebesparing voorsnog links liggen. De Nationale Energie Verkenning 2017 constateert dat de aanpak om woningeigenaren aan te zetten tot energiebesparing door middel van lokale energieloketten, leningen van het Nationaal

⁴ <https://www.rvo.nl/onderwerpen/duurzaam-ondernemen/gebouwen/wetten-en-regels-gebouwen/nieuwbouw/energieregistratie-en-bewakingssysteem-ebs>

⁵ <https://www.ecn.nl/publicaties/PdfFetch.aspx?nr=ECN-N--16-003>

Energiebespaarfonds en een landelijke informatiecampagne, tot nu toe niet het gewenste effect heeft. Hierdoor dient de overheid op andere manieren huiseigenaren te prikkelen om tot energiebesparing over te gaan. Een onderzoek naar slimme prijsprikkels, zoals bijv. een verlaagd BTW-tarief voor energiebesparende technieken, kan de consument aanzetten tot snellere aanschaf van energiebesparende technieken.

FME vraagt uw Kamer om te onderzoeken welke financiële instrumenten er kunnen worden ingezet om consumenten te prikkelen tot aanschaf van energiebesparende technieken over te gaan.

Gezamenlijk kansen verzilveren

Samenwerking is essentieel om de kansen voor energiebesparing te benutten. Energiebesparing speelt ook op de Nederlandse Caribische eilanden. Nederland dient daarom samen met de eilanden te onderzoeken welke mogelijkheden er liggen op het gebied van energiebesparing. Bij de wederopbouw van Sint Maarten dient bijvoorbeeld aandacht te zijn voor de bouw van energiezuinige woningen. Ook dient erop ministerieel niveau samenwerking plaats te vinden. De ministeries Infrastructuur en Waterstaat (openbare verlichting), Defensie (energiezuinige kazernes), Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (gebouwde omgeving en overheidsgebouwen) en Economische Zaken en Klimaat (financiering) dienen actief samen te werken om de kansen voor energiebesparing te verzilveren.

FME vraagt uw Kamer om bij de minister te vragen hoe de Nederlandse Caribische eilanden zich inzetten op het gebied van energiebesparing en hoe samenwerking tussen verschillende ministeries omtrent energiebesparing wordt vormgegeven?

Ter afsluiting

FME is uiteraard graag bereid om bovenstaande mondeling of schriftelijk nader toe te lichten. U kunt contact opnemen met onze PA-Adviseur, Jeroen Neefs (jeroen.neefs@fme.nl / +31 6 53158493).

Met vriendelijke groet,

Ineke Dezentjé Hamming-Bluemink
Voorzitter FME